

Szigetközi növénytársulások eszmei értékének becslése

A bioszféra része, az ökológiai rendszer, amelynek nélkülözhetetlen komponense a növényzet, amely döntő szerepet játszik annak anyag és energia forgalmában. Ezzel lényegében fenntartja a bioszféra szuperrendszert, amelynek az ember is része, mégpedig olyan része, amely az egész nélkül nem vagy alig élhet meg. Ebből is nyilvánvaló, hogy az ökológiai rendszer komponensei -jelen esetben a növények és állatok-, ezek fajai, populációi, életközösségei pénzben kifejezhetetlen, felbecsülhetetlen értéket jelentenek. Ezek a az élővilág 2700 millió éves evolúciójának, génállományának, az ezek produkálta egyedi szervezetek végeláthatatlan sorának mesterségesen elő nem állítható természeti értékei. Azok számára, akik nem tájékozottak a biológiai kultúra, a természetvédelmi szemlélet mélyebb szintjein, akik a "meglévő dolgoknak" (föld, víz, levegő, élővilág) nem tulajdonítanak monetáris értéket, mégis célszerű, hogy legalább érzékeltessük, legalább hozzávetőlegesen fentiek relatív értékét. Amikor pl. a hibrid kukorica, vagy kukorica tábla, vagy egy telepített nyáras, vagy akácos pénzbeli értékéről van szó, egyszerűbbnek látszik a helyzet (pl. a befektetett költségek, a fenntartás kezelés költségei, a termés, fatermés értéke stb.). Ilyenkor azonban nem gondolnak az eredeti faj vagy állomány evolúciós, génállományt magába foglaló értékére. Nyilvánvaló az is, hogy utóbbi értékelésére ma nincsenek exakt tudományos módszerek, de talán egy szubjektív becslés megengedhető, pl. azért, hogy egy műszaki létesítmény hasznára-kárára vonatkozó gazdasági számításokat szembeállíthassuk a környezet monetárisan kifejezhető értékváltozására, amelyet a létesítmény okozhat. Becsléseink -amelyekkel szigetközi növénytársulások értékét kívánjuk kifejezni- hozzávetőleges minimumok. Biztos, hogy az ilyen módszerek esetleges továbbfejlesztése során e relatív értékek növekedni fognak. Egyes, már régebben művelésbe vont társulások (erdő-társulások) esetében kétségtelenül megállapítható a reális gazdasági érték, erre van tapasztalat, sőt tudományosan alapozott módszer is (MÁRKUS L. 1986).

Módszer. Táblázatunkban a társuláscsoportok nagyrésznél csak a hektáronkénti átlagértéket adjuk meg (a részletek természetesen kéziratban szintén meg vannak), kisebb részénél, így az erdőknél, amelyekre az említett tapasztalatok vonatkoznak, társulás szintig történik a becslés. Ennek oka az is, hogy csak ez

utóbbiakról rendelkezünk társulásszintű térfoglalási adatokkal, a több társulás csoportnál nem (ezeknél legfeljebb a formáció jellegű csoportok kiterjedése ismert). Az erdő-társulások értékét, csökkentett, a ()-be tett szorzóval számítottuk MÁRKUS 1986 után módosítva az azóta történt értékváltozások figyelembevételével. A táblázat oszlopainak a magyarázata. 1. Elterjedési jelleg pontszáma (5 =néhány figyelembevételével. 4 =több, de szórványos, 3 = helyenként gyakori, 2 =gyakori, 1 =közönséges), 2. Evolúciós, genetikai ill. tudományos érték pontszáma (20 =bennszülött vagy reliktum fajokat őrző társulás, 15 =állományaikban a természetes fajok dominálnak, 10 =természetközeli állományok, amelyek kismértékben magukon viselik az emberi hatásokat, 5 = degradálódott állományok, erős emberi hatás, gyomosodás, szemét stb.). 3. A két pontszám szorzata =szorzó. 4. Föld (víz-)érték, hektáronként, ezer Ft.-ban. 5. Gazdasági ill. fitomassza érték hektáronként ezer Ft.-ban. 6. Az előző két oszlopban szereplő szám összege. 7. A szorzó (3. oszlopban szereplő szám) és a 6. oszlopban szereplő szám szorzata, hektáronként és millió Ft.-ban kifejezve.

C. mell. 1/3- ad utam yestés
eredeti 1/4

- 2 -

ÉRTÉK TÁBLÁZAT

	1	2	3	4	5	6	7
1. HINÁR-TÁRSULÁSOK	3,2	16,6	53	200	116,6	316,6	16,8
2. MOCSÁR-TÁRSULÁSOK	2,9	17,7	53	150	136,4	286,4	15,0
3. ISZAPNÖVÉNYZET-TÁRS.	3,5	16,2	57	100	10	110	6,3
4. NEDVES RÉTEK-TÁRS.	3,0	15,0	53	139	122	261	13,8
5. KASZÁLÓRÉT-TÁRS.	2	15,0	30	100	150	250	7,5
6. HOMOKI NÖVÉNYZET-TÁRS.	3	18,3	55	100	50	150	8,2
7. SZÁRAZ SZIKLA- ÉS PUSZTA- GYEPEK-TÁRS.	3,2	16,6	56	125	66,6	191,6	10,7
8. VETÉSI GYOM TÁRS.	1	5,0	5	100	25	125	0,62
9. RUDERÁLIS GYOM-TÁRS.	1	5,0	5	100	25	125	0,62
10. UTSZÉLI GYOM-TÁRS.	1	5,0	5	100	25	125	0,62
11. ÜDE SZEGÉLYNÖVÉNYZET-T.	2	5,0	10	100	40	140	1,4
12. MOCSÁRI GYOM-TÁRS.	2	5,0	10	100	40	140	1,4
13. TAPOSOTT GYOMNÖV.-TÁRS.	1,6	9,2	14	100	25	125	1,7
14. LÁPERDŐK-TÁRSULÁSAI							
Calamagrosti-Salicetum cinereae	4	20,0	80(16)	100	200	300	4,8
Dryopteridi-Alnetum	4	20,0	80(16)	100	2500	2600	41,6
Carici acutiformis-Alnetum	4	15,0	60(12)	100	2000	2100	25,2
15. FÜZESEK-TÁRSULÁSAI							
Myricario-Epilobietum	4	15,0	60(12)	100	100	200	2,4
Hippophae-Salicetum	4	15,0	60(12)	100	100	200	2,4
Rumici-Salicetum purpureae	2	10,0	20(4)	100	102	202	0,81
Polygono-Salicetum triandrae	2	10,0	20(4)	100	102	202	0,81
Leucojo-Salicetum albae	3	15,0	45(9)	150	6400	6550	58,9
Senecio-Populetum	3	15,0	45(9)	200	6400	6600	59,4
16. ÜDE LOMBOSERDŐK-TÁRS.							
Fraxino pannonicarum-Ulmetum	3	15	45(9)	150	6400	6550	58,9
Quercu roburi-Carpinetum	4	10	40(8)	200	6000	6200	49,6
17. SZÁRAZ TÖLGYESEK-TÁRS.							
Festuco-Quercetum	4	15	60(12)	100	4000	4100	49,2
Convallario-Quercetum roboris	4	20	80(16)	150	6000	6150	98,4

150 ha

2500 ha

25 ha

5000 ha

25 50

1000 ha
1100

1200

200 800

200 } 620
1000

4500
24800

60

g. Vellus... an

IRODALOM

KÁRPÁTI, I. 1991 :Prospective Ecological Effescts of the Djurdjevac Barrage.
Georg. Agric. **3/1** :1-18 +I-IV.

MÁRKUS L. 1986 :Erdőérték- és eredményszámítás. Mezőgazd. Kiadó, Budapest

SIMON T. 1991 :Növényfajok és társulások természetvédelmi értékének becslése.
Termvéd. Közl. **1** : 99-114.

Simon Tibor